

II

(Съобщения)

СЪОБЩЕНИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

ИЗВЕСТИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки за приключването на оперативните програми, приети за подпомагането по линия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (2014—2020 г.).

(2021/C 417/01)

ОТКАЗ ОТ ОТГОВОРНОСТ:

Настоящият документ представлява работен документ, изготвен от службите на Комисията. Въз основа на приложимото право на Съюза с него се предоставят технически насоки на вниманието на колегите и органите, участващи в приключването на оперативните програми по Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство. Настоящите насоки не засягат тълкуването на Съда и на Общия съд.

Съдържание

1. ОБЩИ ПРИНЦИПИ
2. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПРЕДСРОЧНО ПРИКЛЮЧВАНЕ
3. ПОДГОТОВКА ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО
 - 3.1. Изменение на програмите
 - 3.2. Подаване/нотификация и изменение на големи проекти
4. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ
 - 4.1. Отмяна на бюджетни задължения
 - 4.2. Уравняване на първоначалното и годишното предварително финансиране
 - 4.3. Изчисляване на окончателното салдо
 - 4.4. Завишаване
5. ПОКАЗАТЕЛИ И РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПРИ ПРИКЛЮЧВАНЕТО
 - 5.1. Отчитане на количествения израз на постигнатото по отношение на показателите за изпълнението
 - 5.2. Последици от рамката на изпълнението за приключването
6. ПОЕТАПНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ОПЕРАЦИИ ПРЕЗ ДВА ПРОГРАМНИ ПЕРИОДА
7. НЕАКТИВНИ ОПЕРАЦИИ

8. ОПЕРАЦИИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ НАЦИОНАЛНИ РАЗСЛЕДВАНИЯ ИЛИ СПРЕНИ ПОРАДИ СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ИЛИ АДМИНИСТРАТИВНО ОБЖАЛВАНЕ СЪС СУСПЕНЗИВНО ДЕЙСТВИЕ
9. РАЗХОДИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ РАЗСЛЕДВАНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКАТА СЛУЖБА ЗА БОРБА С ИЗМАМИТЕ (OLAF), ДОКЛАДИ НА OLAF ИЛИ ОДИТИ НА КОМИСИЯТА ИЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА СМЕТНА ПАЛАТА
10. НЕРЕДНОСТИ
 - 10.1. Третиране на нередностите през последната счетоводна година
 - 10.2. Подлежащи на събиране суми и неподлежащи на събиране суми
 - 10.3. Риск от нередности, водещи до допълнителни проверки от страна на програмните органи на вече декларирани пред Комисията разходи
 - 10.4. Суми, събрани след приключването
11. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО
 - 11.1. Срок за предоставяне на документите за приключването
 - 11.2. Промяна на документите за приключването след крайния срок за подаването им
 - 11.3. Наличност на документи
12. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО
 - 12.1. Окончателен доклад за изпълнението
 - 12.1.1. Отчитане на големи проекти
 - 12.1.2. Приемане и крайни срокове
 - 12.2. Отчети
 - 12.2.1. Разглеждане и приемане
 - 12.3. Декларация за управлението и годишно обобщение
 - 12.4. Одитно становище и контролен доклад
 - 12.4.1. Финансови инструменти
 - 12.4.2. Надеждност на данните
 - 12.4.3. Публични разходи, изплатени на бенефициерите
13. ПЛАЩАНЕ НА ОКОНЧАТЕЛНОТО САЛДО
14. ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТТА И РЕДОВНОСТТА

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Като се има предвид значението на навременното и ефективно приключване на оперативните програми, одобрени за подпомагане по линия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство за програмния период от 1 януари 2014 г. до 31 декември 2020 г., включително тези, които се ползват от средствата по линия на REACT-EU, е необходимо да се предоставят подходящи насоки за приключването на тези оперативни програми в съответствие с Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ и с приетите въз основа на него правни актове с общо приложение.

С оглед на опита от приключването на програмните периоди 2000—2006 г. и 2007—2013 г., в насоките се предлагат опростени процедури, които имат за цел да доразвият най-добрите практики, установени при приключването на тези предходни периоди.

В насоките се взема под внимание безпрецедентната криза, свързана с COVID-19 през 2020 г. и 2021 г., както и нейното въздействие върху изпълнението на програмата.

Целта на насоките е да се улесни процесът на приключването, като се предостави методологическата рамка, съгласно която следва да се извърши приключването за финансовото уреждане на неизпълнените бюджетни задължения на Съюза чрез плащане на окончателното салдо на държавата членка по отношение на дадена програма и/или отмяна на бюджетни задължения, или събиране на неправомерно платените от Комисията суми на държавата членка.

Със системата за годишно разглеждане и приемане на отчетите е въведено значително опростяване на процедурата по приключването. Поради това окончателното приключване на програмата следва да се основава само на документите, свързани с последната счетоводна година и окончателния доклад за изпълнението или последния годишен доклад за изпълнението.

1. ОБЩИ ПРИНЦИПИ

Оперативните програми в рамките на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ), Кохезионния фонд (наричани заедно по-нататък „фондовете“) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), изпълнявани в съответствие с Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽²⁾ за програмния период 2014—2020 г. ⁽³⁾, се приключват в съответствие с настоящите насоки.

Приключването на такива програми е свързано с финансово уреждане на неизпълнените бюджетни задължения на Съюза чрез плащане на окончателното салдо на държавата членка ⁽⁴⁾ по отношение на дадена програма и/или отмяна на задължения, или събиране на неправомерно платените от Комисията суми на държавата членка. Приключването на програмите не засяга правомощията на Комисията да налага финансови корекции съгласно съответните разпоредби на Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 320).

⁽²⁾ ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 320.

⁽³⁾ В съответствие с член 926, параграф 8, втора алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби, изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г., които държавите членки разпределят средства по линия на REACT-EU, ще обхванат периода до 31 декември 2022 г., съгласно предвиденото в параграф 4 от настоящия член.

⁽⁴⁾ В съответствие с член 138, параграф 1 от Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ С 384I, 12.11.2019 г., стр. 1) („Споразумението за оттегляне“) по отношение на изпълнението на програмите и дейностите на Съюза, за които са поети задължения по многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2014—2020 г. или по предходните финансови перспективи, приложимото право на Съюза, включително правилата за финансови корекции и за уравняване на сметките, ще продължат да се прилагат за Обединеното кралство след 31 декември 2020 г. до приключването на тези програми и дейности на Съюза, освен ако Съвместният комитет не е приел технически мерки в съответствие с член 138, параграф 5 от Споразумението за оттегляне. Следва да се отбележи обаче, че предвиденото в настоящите насоки по отношение на средствата по линия на REACT-EU не се прилага за Обединеното кралство съгласно член 154, пета алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби, изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

2. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПРЕДСРОЧНО ПРИКЛЮЧВАНЕ

Държавите членки могат да поискат предсрочно приключване, при условие че са извършили всички дейности, свързани с изпълнението на програмата. За тази цел за последна счетоводна година на програмата следва да се счита по-ранна счетоводна година от тази, обхващаща периода от 1 юли 2023 г. до 30 юни 2024 г. Ако Комисията приеме такова искане, държавата членка трябва да представи документите за приключването, посочени в член 141 от Регламента за общоприложимите разпоредби („документите за приключването“) до 15 февруари на годината, следваща разглежданата счетоводна година. При предсрочното приключване следва да се спазват всички установени правила за приключването.

3. ПОДГОТОВКА ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО

3.1. Изменение на програмите

С цел да се гарантира правилното изпълнение на програмите и навременната подготовка за приключването, държавите членки следва да подават искания за изменения на програмите ⁽⁷⁾, включително изменения на финансовите планове за прехвърляне на средства между приоритетните оси на една и съща програма в рамките на една и съща категория региони и един и същ фонд, до 30 септември 2023 г. Това ще позволи решенията да бъдат приети преди крайната дата на допустимост — 31 декември 2023 г. В съответствие с член 30, параграф 5 от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽⁸⁾ държавите членки следва да нотифицират Комисията за коригираните с незначителните прехвърляния финансови таблици преди крайната дата на допустимост — 31 декември 2023 г.

Прехвърлянето на средства по линия на REACT-EU, посочено в член 92а от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽⁷⁾, между ЕФРР и ЕСФ съгласно член 92б, параграф 5, десета алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽⁸⁾ може да се прилага само за текущата година или за бъдещи години в плана за финансиране. Всички искания за изменения на плановите за финансиране, засягащи наличните средства за програмиране за 2021 г. и 2022 г., включващи прехвърляне между ЕФРР и ЕСФ, следва да се подават до 15 ноември на съответната година, за да се осигури достатъчно време за приемане на решенията преди 31 декември. Годишните бюджетни задължения за дадена година не могат да бъдат променяни след 31 декември на същата година.

3.2. Подаване/нотификация и изменение на големи проекти

Тъй като големите проекти включват значителни суми от фондовете и следователно са важни за цялостното изпълнение на програмите, държавите членки следва да подават искания или нотификации за одобрение или изменение на голям проект до 30 септември 2023 г. Това ще позволи решенията да бъдат приети преди крайната дата на допустимост — 31 декември 2023 г. ⁽⁹⁾

Представянето и нотификацията на големите проекти трябва да се извършва съгласно процедурите, посочени в членове 102 и 103 от Регламента за общоприложимите разпоредби, както и съгласно изискванията за информация, посочени в член 101 от Регламента за общоприложимите разпоредби, в Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 ⁽¹⁰⁾ на Комисията и в Регламент за изпълнение (ЕС) № 1011/2014 на Комисията ⁽¹¹⁾.

Исканията за изменение на големи проекти трябва да следват същата процедура като тази, използвана за първоначалното нотифициране или подаване на информация до Комисията (съответно член 102, параграф 1 или член 102, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби). Измененията на големи проекти включват искания за поетапно изпълнение, изменения на големи проекти, които все още предстои да бъдат завършени през програмния период 2014—2020 г., и отмяна на големи проекти.

⁽⁷⁾ Член 30, параграф 1 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽⁸⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/460 от 30 март 2020 г.

⁽⁹⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

⁽⁸⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

⁽⁹⁾ Големите проекти нямат отношение към програмите, подкрепяни от ЕФМДР.

⁽¹⁰⁾ Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията от 20 януари 2015 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на образците за доклад за напредъка, представяне на информация относно голям проект, съвместен план за действие, доклади за изпълнението по цел „Инвестиции за растеж и работни места“, декларация за управлението, одитно становище и годишен контролен доклад, както и методология за анализ на разходите и ползите и, в съответствие с Регламент (ЕС) № 1299/2013 на Европейския парламент и на Съвета, по отношение на образците на доклади за изпълнението по цел „Европейско териториално сътрудничество“ (ОВ L 38, 13.2.2015 г., стр. 1).

⁽¹¹⁾ Регламент за изпълнение (ЕС) № 1011/2014 на Комисията от 22 септември 2014 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на образците за предоставяне на определена информация на Комисията и подробни правила за обмен на информация между бенефициерите и управляващите органи, сертифициращите органи, одитните органи и междинните звена (ОВ L 286, 30.9.2014 г., стр. 1).

4. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ

4.1. Отмяна на бюджетни задължения

Неизползваните бюджетни задължения, свързани с последната година от програмния период, ще бъдат отменени в хода на приключването ⁽¹²⁾. Частта от бюджетните задължения, която все още не е приключена на 31 декември 2023 г., ще бъде отменена, ако някой от документите за приключването не е бил предоставен на Комисията до 15 февруари 2025 г. или до 1 март 2025 г., ако срокът е удължен от Комисията ⁽¹³⁾.

В съответствие с член 92б, параграф 8, втора алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽¹⁴⁾ програмите, за които държавите членки разпределят средства по линия на REACT-EU, ще обхванат периода до 31 декември 2022 г., съгласно предвиденото в параграф 4 от посочения член. Неизползваните бюджетни задължения, свързани със средствата по линия на REACT-EU, също ще бъдат отменени в хода на приключването на програмите ⁽¹⁵⁾.

4.2. Уравняване на първоначалното и годишното предварително финансиране

Комисията ще извърши уравняване на първоначалното предварително финансиране, платено на държавите членки, не по-късно от момента на приключване на дадена програма ⁽¹⁶⁾. Това се отнася и за допълнителното предварително финансиране, платено от средствата по линия на REACT-EU ⁽¹⁷⁾.

Сумите, платени като първоначално предварително финансиране, могат да бъдат уравни само по отношение на декларираните допустими разходи. Въпреки това уравняването на първоначалното предварително финансиране може да започне веднага след като програмата получи чрез плащания максималния принос на фондовете, определен в решението на Комисията за одобряване на програмата. В този случай допустимите разходи, включени в отчетите, ще бъдат използвани от Комисията след изчисляване на сумата, изискуема от фондовете и ЕФМДР, първо за уравняване на годишното предварително финансиране, а след това Комисията ще пристъпи към уравняване на първоначалното предварително финансиране. Уравняването ще се извършва по програми, фондове и категории региони след приемането на отчетите.

Сумите, които не са събрани от Комисията през 2020 г. за отчетите, представени през 2020 г., ще бъдат уравни или събрани при приключването ⁽¹⁸⁾. Тези суми ще бъдат взети предвид при изчисляването на крайното салдо по програмата.

4.3. Изчисляване на окончателното салдо

За последната счетоводна година, както и за всяка друга счетоводна година, Комисията ще възстанови 90 % от сумата, поискана от държавата членка, като приложи ставката на съфинансиране за всеки приоритет към допустимите разходи за приоритета, включен в заявленията за междинни плащания, при условие че в програмата има налични бюджетни задължения и при наличие на средства.

Комисията ще определи сумата, изискуема от фондовете и от ЕФМДР за последната счетоводна година, в съответствие с член 139 от Регламента за общоприложимите разпоредби. В член 139, параграф 6 от Регламента за общоприложимите разпоредби се установява, че въз основа на приетите отчети Комисията изчислява сумата, изискуема от фондовете и от ЕФМДР за счетоводната година, като взема под внимание както сумите в отчетите, така и общия размер на плащанията, направени от Комисията през счетоводната година.

След изчисляване на сумата, изискуема от фондовете и от ЕФМДР, Комисията ще уравни годишното и/или първоначалното предварително финансиране. В съответствие с член 139, параграф 7, втора алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽¹⁹⁾ подлежащите на събиране, но несъбрани от Комисията суми във връзка с отчетите, представени през 2020 г., ще бъдат уравни или събрани при приключването.

⁽¹²⁾ Член 86, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽¹³⁾ Член 86, параграф 4 и член 136, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽¹⁴⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

⁽¹⁵⁾ Член 92б, параграф 5, пета алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби, изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

⁽¹⁶⁾ Член 82 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽¹⁷⁾ Член 92б, параграф 7, трета алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби, изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

⁽¹⁸⁾ Член 139, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби, изменен с Регламент (ЕС) 2020/460 от 30 март 2020 г.

⁽¹⁹⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/460 от 30 март 2020 г.

В съответствие с член 130, параграф 3 от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽²⁰⁾ приносът от фондовете или от ЕФМДР чрез плащане на окончателното салдо не трябва да надвишава:

- на равнище приоритет по фонд и по категория региони,
 - с повече от 10 % приноса на фондовете или на ЕФМДР за всеки приоритет по фонд и по категория региони, както е определен в решението на Комисията за одобряване на програмата;
- на равнище програма,
 - декларираните допустими публични разходи; или
 - приноса от всеки фонд и категория региони за всяка оперативна програма, както е определено в решението на Комисията за одобряване на програмата; което от двете е по-малко.

Средствата по линия на REACT-EU представляват външни целеви приходи, които в съответствие с член 21, параграф 1 от Финансовия регламент ⁽²¹⁾ се използват за финансиране на конкретни разходни позиции. Средствата по линия на REACT-EU се числят към специални бюджетни редове, отделно от бюджетните редове за ЕФРР и ЕСФ, които не са свързани с REACT-EU. Поради това не е възможно да се приложи възможността за 10 % гъвкавост между тях, тъй като това би означавало изменение на бюджетното задължение след годината, в която то е поето. В резултат на това по отношение на REACT-EU възможността за 10 % гъвкавост ще се прилага само между приоритетите на REACT-EU на един и същ фонд в рамките на една и съща програма, например между два приоритета на REACT-EU на ЕФРР.

Подлежащата на плащане/събиране сума, изчислена в съответствие с правилата, обяснени по-горе, ще представлява окончателното салдо за програмата.

Пример за изчисляване на крайно салдо за дадена програма е представен в приложение IV към настоящите насоки.

4.4. Завишаване

Завишаването е практиката на държавите членки да декларираят пред Комисията допустими разходи, които надвишават максималния принос на фондовете, определен в решението на Комисията за одобряване на програмата.

Тъй като заявленията за плащане са кумулативни само в рамките на дадена счетоводна година, ако даден приоритет достигне максималния принос на фондовете, определен в решението на Комисията за одобряване на програмата, преди последната счетоводна година, декларираните пред Комисията разходи, надвишаващи този максимален принос на фондовете за приоритета, няма да бъдат пренесени за следващата счетоводна година.

Следователно сертифициращите органи може да решат, че сумите, въведени в тяхната счетоводна система през дадена счетоводна година, се декларираят пред Комисията през следваща счетоводна година или дори през последната счетоводна година за целите на приключването.

Предвид гореизложеното и ако държавите членки желаят да разполагат със завишени разходи през последната счетоводна година, те биха могли да се въздържат от деклариране пред Комисията на завишени разходи през която и да е счетоводна година преди последната счетоводна година и да използват тези разходи предвид нуждите на програмата. Държавите членки може да разгледат възможността за деклариране на завишени разходи само през последната счетоводна година, освен ако:

- трябва да ги декларираят в предходна счетоводна година, за да заменят откритите неправомерни суми (в рамките на приноса на фондовете или на ЕФМДР за приоритета); или
- променят финансовия план на програмата, за да увеличат приноса на фондовете или на ЕФМДР за завишения приоритет в съответствие с приложимите правила за измененията на програмата.

⁽²⁰⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/558 от 23 април 2020 г.

⁽²¹⁾ Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1).

Ако завишените разходи не са необходими преди последната счетоводна година, държавите членки ще декларират пред Комисията тези разходи, включително разходите, направени и платени от бенефициерите през предходните счетоводни години, едва през последната счетоводна година (или на по-ранен етап, ако дадена държава членка избере предсрочно приключване). Завишените разходи, декларирани пред Комисията през последната счетоводна година, ще бъдат разгледани при приключването и след него, за да се заменят неправомерните суми (декларирани през която и да е счетоводна година, включително последната счетоводна година) и за да се приложи възможността за 10 % гъвкавост съгласно член 130, параграф 3 от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽²²⁾. Без да се засягат разпоредбите на член 145, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби, държавите членки може да са в състояние да заменят неправомерните суми, установени след предаване на отчетите за последната счетоводна година/след приключването, като използват завишените разходи.

5. ПОКАЗАТЕЛИ И РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПРИ ПРИКЛЮЧВАНЕТО

При приключването за ЕФМДР данните за показателите трябва да бъдат предадени като част от последния годишен доклад за изпълнението на програмата, като се използват образците на таблици 1, 2 и 3, посочени в приложението към Регламент за изпълнение (ЕС) № 1362/2014 на Комисията ⁽²³⁾.

При приключването за ЕФРР, ЕСФ и Кохезионния фонд данните за показателите за изпълнението и показателите за резултатите трябва да бъдат предадени в последния годишен доклад за изпълнението на програмата, като се използват образците на таблици 1, 2, 3 и 4, посочени в приложение V към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията. В колоната „Забележки“ държавите членки следва да обяснят (когато е необходимо) количествения израз на изпълнението за 2023 г., особено в случаите, когато той се различава значително от поставените цели (т.е. отклонение с повече от 20 %). Данните за показателите, избрани за рамката на изпълнението, трябва да се докладват в таблица 5 от приложение V към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията.

От държавите членки се изисква да включат в окончателния доклад за изпълнението следната информация за показателите:

- съвкупно (на годишна база за ЕСФ): стойности на показателите за изпълнението и показателите за резултатите до 2023 г. включително. По отношение на показателите за изпълнението на ЕФРР и Кохезионния фонд, както и на показателите за изпълнението и показателите за резултатите на ЕСФ — стойностите ще се отнасят до операции, които са съфинансирани от програмата;
- всички въпроси, засягащи изпълнението на програмата, включително постигането на целите;
- (по отношение на ЕФРР и Кохезионния фонд) стойностите за 2023 г. за показателите за резултатите на програмите, взети от статистически данни или предоставени от източници на информация, специфични за приоритета (например проучвания), в определени моменти от време. Тези стойности трябва да обхващат приноса на програмата и приноса на други фактори. Те се отнасят за всички потенциални бенефициери (същата анализирана единица, както при определянето на базовата стойност).

На държавите членки се препоръчва да не преразглеждат целите след 2022 г., освен в случаите, когато преразглеждането се дължи на промени в отпуснатите за даден приоритет средства или на поэтапно изпълнение на определени операции. Постигането на целите ще бъде оценено от Комисията, като се вземе предвид информацията, предоставена в окончателния доклад за изпълнението на програмата, включително елементите и факторите, които биха могли сериозно да повлияят на постигането на поставените цели.

5.1. Отчитане на количествения израз на постигнатото по отношение на показателите за изпълнението

Количественият израз на постигнатото по отношение на показателите за изпълнението, отчетен в окончателния доклад за изпълнението или в последния годишен доклад за изпълнението на ЕФМДР за дадена програма, следва да се отнася до това, което е било постигнато чрез операциите, подпомагани по програмата. Въпреки че количественият израз на постигнатото по отношение на показателите следва да съответства на ситуацията към 31 декември 2023 г., на практика в тези документи може да бъдат отчетени получените крайни продукти от съфинансираните операции до датата на представяне на окончателния доклад за изпълнението или на последния годишен доклад за изпълнението на ЕФМДР за програмата. Одитните органи за програмите следва да направят заключение относно надеждността на данните за резултатите от дейността в годишния контролен доклад за последната счетоводна година.

По отношение на поэтапните операции (вж. раздел 6 от настоящите насоки) в окончателния доклад за изпълнението на програмата може да бъдат отчетени само действително получените крайни продукти през етапа, включен в програмния период 2014—2020 г. Другите крайни продукти (заедно със свързаните с тях разходи) трябва да бъдат отчетени през програмния период 2021—2027 г.

⁽²²⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/558 от 23 април 2020 г.

⁽²³⁾ Регламент за изпълнение (ЕС) № 1362/2014 на Комисията от 18 декември 2014 г. за определяне на правила за опростена процедура за одобряването на някои изменения на оперативните програми, финансирани по линия на Европейския фонд за морско дело и рибарство, и на правила за формата и представянето на годишните доклади за изпълнението на тези програми (ОВ L 365, 19.12.2014 г., стр. 124).

По отношение на неактивните операции (вж. раздел 7 от настоящите насоки) в окончателния доклад за изпълнението на програмата следва да бъдат отчетени само действително получените крайни продукти въз основа на декларираните по програмата разходи. В някои случаи това означава, че се отчита нулев краен продукт. Крайните продукти, получени чрез неактивни операции, ще бъдат оценявани след 15 февруари 2026 г. — крайният срок, в който държавите членки трябва физически да приключат или да изпълнят изцяло тези операции и да гарантират, че те допринасят за постигането на целите на съответните приоритети.

5.2. Последници от рамката на изпълнението за приключването

Комисията ще оцени постигането на целевите стойности на показателите в рамката на изпълнението въз основа на стойностите, отчетени в окончателния доклад за изпълнението или в последния годишен доклад за изпълнението на ЕФМДР за програмата.

Държавите членки могат да предложат преразглеждане на целите чрез изменение на дадена програма в надлежно обосновани случаи, като значителни промени в икономическите, екологичните и свързаните с пазара на труда условия, и когато преразглеждането е последица от промени в отпуснатите за даден приоритет средства ⁽²⁴⁾. Преразглеждането на целите може да бъде предложено от държавите членки чрез изменение на програмата в случай на поетапно изпълнение на определени операции съгласно раздел 6 от настоящите насоки.

Сериозно неизпълнение на целите, свързани само с финансовите показатели, показателите за изпълнението и основните етапи на изпълнението, може да доведе до финансови корекции, ако са изпълнени условията, посочени в член 22, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽²⁵⁾. Сериозното неизпълнение се оценява в съответствие с критериите, посочени в член 6, параграфи 3 и 4 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 215/2014 на Комисията ⁽²⁶⁾.

Когато програмен орган реши да включи неактивни операции в дадена програма, липсата на крайни продукти може да се отрази неблагоприятно върху постигането на целите, избрани за рамката на изпълнението. Ако неактивните операции, включени в програмата, доведат до сериозен неуспех в постигането на целите, избрани за рамката на изпълнението, ангажиментът на държавата членка да завърши физически или да изпълни изцяло тези операции и да гарантира, че те допринасят за постигането на целите на съответните приоритети до 15 февруари 2026 г., ще бъде приравнен на корективно действие за постигане на целите, посочено в член 22, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби. Това подлежи на условието, че необходимите крайни продукти са резултат от съответните операции през допълнителната година, предвидена в раздел 7 от настоящите насоки. Финансова корекция може да бъде приложена, ако крайните продукти не бъдат получени до 15 февруари 2026 г.

Ако поетапното изпълнение на определени операции доведе до сериозен неуспех при постигането на целите, избрани за рамката на изпълнението, Комисията може да реши да приложи финансова корекция съгласно член 22, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

В съответствие с член 2 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията ⁽²⁷⁾ финансовите корекции ще бъдат определени на базата на единна ставка, като се вземе предвид съотношението изпълнение/усвояване, т.е. средният краен процент на изпълнение по всички показатели за крайните продукти и ключови етапи на изпълнението, избрани за рамката на изпълнението по даден приоритет, разделен на крайния процент на изпълнение за финансовия показател, избран за рамката за изпълнението по даден приоритет. Съгласно член 3, параграф 2 от същия делегиран регламент корекцията с единна ставка се прилага спрямо размера на средствата от фонда въз основа на разходите, декларирани от държавата членка по съответния приоритет. Съгласно член 3, параграф 4 от делегирания регламент равнището на финансовата корекция, произтичащо от прилагането на единната ставка, не трябва да бъде непропорционално.

⁽²⁴⁾ Точка 5 от приложение II към Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽²⁵⁾ Член 22, параграф 7 и член 144, параграф 4 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽²⁶⁾ Регламент за изпълнение (ЕС) № 215/2014 на Комисията от 7 март 2014 г. за определяне на разпоредби за изпълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство по отношение на методологиите за подкрепата във връзка с изменението на климата, определянето на етапни и общи цели в рамката на изпълнението и номенклатурата на категориите интервенции за европейските структурни и инвестиционни фондове (ОВ L 69, 8.3.2014 г., стр. 65).

⁽²⁷⁾ Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ L 138, 13.5.2014 г., стр. 5).

Съгласно член 926, параграф 13, буква в) от Регламента за общоприложимите разпоредби ⁽²⁸⁾ изискванията относно резерва за изпълнението и прилагането на рамката на изпълнението не се прилагат за средствата по линия на REACT-EU.

6. ПОЕТАПНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ОПЕРАЦИИ ПРЕЗ ДВА ПРОГРАМНИ ПЕРИОДА

Този раздел се основава на член 118 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁹⁾, в който се предвиждат условия за операции, подлежащи на поетапно изпълнение.

Към момента на подаване на документите за приключването операциите следва да са физически завършени или напълно изпълнени и да са допринесли за постигането на целите на съответните приоритети. Въпреки това, тъй като понякога е трудно да се съгласува изпълнението на операциите с програмния период и за да се гарантира, че операциите са завършени и допринасят за постигането на целите на политиката, е възможно поетапно изпълнение на операциите в програмния период 2021—2027 г. (с изключение на финансовите инструменти), при условие че са изпълнени всички изброени по-долу условия:

- операцията не е съфинансирана от фондовете или от ЕФМДР в рамките на програмния период 2007—2013 г.
- общите разходи за двата етапа на операцията надхвърлят 5 милиона евро;
- операцията има два етапа, които могат да бъдат установени от финансова гледна точка;
- има подробна и пълна одитна пътека за разходите, за да се гарантира, че едни и същи разходи не са декларирани два пъти пред Комисията;
- вторият етап на операцията е допустим за съфинансиране от ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд или ЕФМДРА ⁽³⁰⁾ в рамките на програмния период 2021—2027 г. и е в съответствие с всички приложими правила на програмния период 2021—2027 г.;
- в окончателния доклад за изпълнението, представен в съответствие с член 141 от Регламента за общоприложимите разпоредби, или в контекста на ЕФМДР — в последния годишен доклад за изпълнението, държавата членка поема ангажмента вторият и окончателен етап да бъде завършен през програмния период 2021—2027 г.

Заедно с окончателния доклад за изпълнението (или за ЕФМДР — с последния годишен доклад за изпълнението) държавите членки следва да представят списък на всички поетапни операции, като използват образца, предоставен в приложение I към настоящите насоки.

По този начин държавите членки поемат ангажмента, че операциите, изброени в приложение I към настоящите насоки, ще бъдат активни (действащи), т.е. ще бъдат физически завършени или напълно изпълнени и ще допринасят за постигането на целите на съответните приоритети до крайния срок за подаване на пакета за получаване на увереност за последната счетоводна година от програмен период 2021—2027 г. Операция, която е разделена на етапи по този начин, се смята за цяла и завършена едва след като и двата етапа са физически завършени или напълно изпълнени и са допринесли за постигането на целите на съответните приоритети. Незавършването на поетапно изпълнявана операция съгласно плана може да доведе до финансови корекции и за двата етапа на операцията.

За да поискат официално поетапно изпълнение на голям проект, държавите членки следва да представят или да нотифицират или голям проект, който предвижда поетапно изпълнение през два програмни периода, или искане за изменение на голям проект, който вече е одобрен през периода 2014—2020 г. (вж. раздел 3.2 от настоящите насоки).

В съответствие с раздел 11.2 от настоящите насоки списъкът на поетапните операции, представен с окончателния доклад за изпълнението (или за ЕФМДР — с последния годишен доклад за изпълнението), като се използва образецът в приложение I към настоящите насоки, не може да бъде променян след крайния срок за представяне на документите за приключването, освен когато Комисията поиска промяна или в случаите на технически грешки.

⁽²⁸⁾ Изменен с Регламент (ЕС) 2020/2221 от 23 декември 2020 г.

⁽²⁹⁾ Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 159).

⁽³⁰⁾ През програмния период 2021—2027 г. наименованието на Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) се променя на Европейски фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА).

7. НЕАКТИВНИ ОПЕРАЦИИ

Както е посочено по-горе, към момента на подаване на документите за приключването държавите членки трябва да гарантират, че всички операции (включително операциите от програмния период 2007—2013 г., които се изпълняват поетапно) в програмата са активни (действащи), т.е. те са физически завършени или напълно изпълнени и са допринесли за постигането на целите на съответните приоритети ⁽³¹⁾.

Държавите членки се приканват да изключат от отчетите за последната счетоводна година разходите, направени и платени за операции, които не са физически завършени или не са изцяло изпълнени, и/или не допринасят за постигането на целите на съответните приоритети („неактивни операции“). Държавите членки обаче може да решат да включат в отчетите за последната отчетна година такива разходи, при условие че:

- общите разходи за всяка неактивна операция надхвърлят 2 милиона евро; както и
- общият размер на сертифицираните пред Комисията разходи за неактивни операции не надвишава 10 % от общия размер на допустимите разходи (ЕС и национални), определени за програмата.

С включването на разходите за неактивни операции в отчетите за последната счетоводна година държавите членки се задължават да приключат физически или да изпълнят изцяло всички такива неактивни операции и да гарантират, че те допринасят за постигането на целите на съответните приоритети, не по-късно от 15 февруари 2026 г., както и да възстановят съответните суми в бюджета на ЕС, ако тези операции са неактивни към тази дата.

Заедно с окончателния доклад за изпълнението (или за ЕФМДР — с последния годишен доклад за изпълнението) държавите членки следва да представят списък на всички неактивни операции, включени в програмата, като използват образаца, предоставен в приложение II към настоящите насоки. Държавите членки следва да наблюдават неактивните операции и до 15 февруари 2026 г. следва да предоставят на Комисията необходимата информация за тяхното физическо завършване или пълно изпълнение и за приноса им за постигане на целите на съответните приоритети.

Ако операциите са неактивни до 15 февруари 2026 г., държавите членки, като вземат предвид статуса на приключване и изпълнение, както и постигането на общите цели на операциите, следва да предоставят на Комисията сумите, които трябва да бъдат коригирани, както и обосновка за начина, по който тези суми са изчислени. След като получи тази информация, Комисията ще пристъпи към събиране на съответните суми. Всички неправомерни суми може да бъдат заменени със завишени разходи (ако има такива).

Ако Комисията не е съгласна с изчислението на сумите, които трябва да бъдат коригирани, тя може да реши да започне процедура за финансова корекция.

Освен това липсата на физическо завършване или пълно изпълнение на операциите и/или липсата на принос към целите на съответните приоритети в горепосочения срок може да доведе до налагане на финансова корекция за сериозен неуспех при постигането на целите, избрани за рамката на изпълнението ⁽³²⁾.

8. ОПЕРАЦИИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ НАЦИОНАЛНИ РАЗСЛЕДВАНИЯ ИЛИ СПРЕНИ ПОРАДИ СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ИЛИ АДМИНИСТРАТИВНО ОБЖАЛВАНЕ СЪС СУСПЕНЗИВНО ДЕЙСТВИЕ

Преди да представят документите за приключването, държавите членки следва да решат дали да изключат от отчетите за последната счетоводна година всички или част от разходите за всяка операция, която е засегната от текущи национални разследвания или е спряна поради съдебно производство или административно обжалване със суспензивно действие.

Примерите за текущи национални разследвания включват разследвания, провеждани от национални органи, различни от програмните органи (като полицейски разследвания, съдебни или наказателни разследвания), чийто резултат може да повлияе на законосъобразността и редовността на разходите.

Спирането на операция поради съдебно производство или административно обжалване не удължава крайния срок за извършване на допустимите разходи, посочен в член 65 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽³¹⁾ Операция, която е отговаряла на изискванията на член 71 от Регламента за общоприложимите разпоредби, но към момента на приключването на програмата вече не е активна, не следва да се смята за неактивна операция.

⁽³²⁾ Член 22, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

Не могат да бъдат декларирани разходи за операции, спрени по силата на съдебно производство или на административно обжалване със суспензивно действие, след подаване на окончателното заявление за междинно плащане за последната счетоводна година.

Ако операциите, засегнати от текущи национални разследвания или спрени от съдебно производство или от административно обжалване със суспензивно действие, не са изключени от отчетите за последната счетоводна година, държавите членки следва да представят заедно с окончателния доклад за изпълнението списък на тези операции, като използват образца, предоставен в приложение III към настоящите насоки.

Държавите членки трябва да информират ⁽³³⁾ Комисията за резултатите от национални разследвания, съдебни производства и административни обжалвания. Когато се установят нередности, Комисията пристъпва към събиране на съответните суми. Всички неправомерни суми може да бъдат заменени със завишени разходи (ако има такива).

9. РАЗХОДИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ РАЗСЛЕДВАНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКАТА СЛУЖБА ЗА БОРБА С ИЗМАМИТЕ (OLAF), ДОКЛАДИ НА OLAF ИЛИ ОДИТИ НА КОМИСИЯТА ИЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА СМЕТНА ПАЛАТА

Преди да представят документите за приключването, държавите членки се приканват да изключат от отчетите за последната счетоводна година разходите, засегнати от потенциални нередности, установени при текущи разследвания на OLAF (ако тези разследвания и съответните засегнати разходи са известни на държавите членки на този етап), в доклади на OLAF или при одити на Комисията или на Европейската сметна палата. Ако държавата членка оспори тези констатации или сумите на съответните засегнати разходи и включи засегнатите разходи в отчетите, Комисията ще продължи процеса на изразяване на възражения, който може да доведе до финансова корекция. Без да се засягат разпоредбите на член 145, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби, всички неправомерни суми може да бъдат заменени със завишени разходи (ако има такива).

10. НЕРЕДНОСТИ

Отчетите за всяка счетоводна година, включително за последната, трябва да съдържат, на равнището на всеки приоритет и когато е приложимо — по фондове и по категории региони:

- оттеглените и събраните през счетоводната година суми;
- сумите, подлежащи на събиране към края на счетоводната година;
- извършените съгласно член 71 от Регламента за общоприложимите разпоредби събирания; както и
- неподлежащи на събиране суми ⁽³⁴⁾.

Форматът за отчитане на оттеглените и събраните суми, подлежащите на събиране суми, събраните суми съгласно член 71 от Регламента за общоприложимите разпоредби и неподлежащите на събиране суми е посочен в образца на отчетите, установен с приложение VII към Регламент за изпълнение (ЕС) № 1011/2014 на Комисията (съответно допълнения 2, 3, 4 и 5).

10.1. Третиране на нередностите през последната счетоводна година

Като се има предвид, че след окончателното заявление за междинно плащане, което трябва да бъде подадено до 31 юли 2024 г., не може да се подава последващо заявление за плащане до Комисията, всички необходими приспадания (независимо от факта, че те може да се отнасят до разходи, декларирани през предходни счетоводни години) трябва да бъдат направени в отчетите за последната счетоводна година и да бъдат отчетени в съответствие с образца на отчетите, по-специално допълнения 1, 2 и 8 към тях.

Това не се отнася за подлежащите на събиране суми, неподлежащите на събиране суми или сумите, посочени в раздели 8 и 9 от настоящите насоки, за които държавата членка е решила да запази засегнатите разходи в отчетите.

Ако в съответствие с член 137, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби държавата членка реши да изключи разходите от отчетите за последната счетоводна година поради текуща оценка на законосъобразността и редовността на тези разходи, и ако впоследствие се установи, че тези разходи са законосъобразни и редовни, те не могат да бъдат декларирани отново, тъй като няма да има по-късно подадени заявления за междинно плащане, в които да бъдат включени.

⁽³³⁾ Без да се засягат задълженията за докладване на нередности съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2015/1970 на Комисията от 8 юли 2015 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета със специфични разпоредби относно докладването на нередности по отношение на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ L 293, 10.11.2015 г., стр. 1).

⁽³⁴⁾ Член 137, параграф 1, буква б) от Регламента за общоприложимите разпоредби.

10.2. Подлежащи на събиране суми и неподлежащи на събиране суми

В отчетите за последната счетоводна година държавите членки може да отчетат подлежащите на събиране суми и неподлежащите на събиране суми, свързани с разходите, декларирани не само през предходните счетоводни години, но и през последната счетоводна година ⁽³⁵⁾. Държавите членки може също така да отчетат в отчетите за последната счетоводна година суми, които са станали подлежащи на събиране или неподлежащи на събиране суми след края на последната счетоводна година, но преди представянето на документите за приключването.

Комисията ще изключи сумите, отчетени като подлежащи на събиране и неподлежащи на събиране, от изчисляването на окончателното салдо ⁽³⁶⁾.

Комисията ще реши дали да възстанови отчетените суми от бюджета на Съюза въз основа на резултата от процеса на събиране на суми и/или на оценката на Комисията във връзка с неподлежащите на събиране суми в съответствие с процедурата, установена в Делегиран регламент (ЕС) 2016/568 на Комисията ⁽³⁷⁾. Сумите в допълнения 3 и 5 към отчетите, свързани с разходи, декларирани през последната счетоводна година, следва също да бъдат включени в допълнение 1 към отчетите, за да се даде възможност за евентуалното им бъдещо възстановяване от бюджета на Съюза докато стане известен резултатът от такива процедури или оценки.

Държавата членка следва да информира Комисията в най-кратък срок за резултата от процеса на събиране на суми.

Ако държава членка стигне до заключението, че неподлежащите на събиране суми следва да бъдат отнесени за сметка на бюджета на Съюза, тя следва да подаде искане до Комисията за потвърждаване на това заключение, като следва образеца, посочен в приложението към Делегиран регламент (ЕС) 2016/568 на Комисията. Комисията ще определи дали неподлежащите на събиране суми следва да бъдат отнесени за сметка на бюджета на Съюза в съответствие с правилата, установени в член 3 от същия регламент. Това се отнася за неподлежащите на събиране суми, включени в допълнение 5 („неподлежащи на събиране суми“) към отчетите на програмата, посочени в приложение VII към Регламент за изпълнение (ЕС) № 1011/2014 на Комисията, както и за сумите, включени в допълнение 3 („подлежащи на събиране суми“) към същото приложение като подлежащи на събиране суми, които могат да станат неподлежащи на събиране след представянето на отчетите за последната счетоводна година.

10.3. Риск от нередности, водещи до допълнителни проверки от страна на програмните органи на вече декларирани пред Комисията разходи

Ако е открит риск от нередности, който води до допълнителни проверки от страна на програмните органи на вече декларирани пред Комисията разходи, националните органи трябва да спазят следните срокове:

- по отношение на разходите, приспаднати от отчетите за счетоводната година, предхождаща последната счетоводна година, съгласно член 137, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби, допълнителните проверки трябва да бъдат завършени навреме, за да се даде възможност за деклариране на разходите най-късно в окончателното заявление за междинно плащане за последната счетоводна година, с краен срок на подаване 31 юли 2024 г.;
- в случай на риск от нередности, водещ до допълнителни проверки на разходите, декларирани през последната счетоводна година, решението относно тяхната законосъобразност и редовност и следователно решението дали тези разходи да се запазят или да се приспадат от отчетите за последната счетоводна година следва да се вземе в момента на подаване на отчетите, с краен срок на подаване 15 февруари 2025 г. или 1 март 2025 г., ако бъде удължен от Комисията.

⁽³⁵⁾ За да се даде възможност на държавите членки да се възползват от възможността съгласно Регламента за общоприложимите разпоредби да обявят подлежащите на събиране суми за неподлежащи на събиране при приключването или след него по отношение на подлежащите на събиране суми, свързани с последната счетоводна година от програмния период.

⁽³⁶⁾ Това ще доведе до по-малка сума за плащане или уравниване — в случаите на положително окончателно салдо, или до по-висока сума, подлежаща на събиране — в случаите, при които окончателното салдо е събиране на суми.

⁽³⁷⁾ Делегиран регламент (ЕС) 2016/568 на Комисията от 29 януари 2016 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на условията и процедурите за определяне дали неподлежащите на събиране суми следва да бъдат възстановени от държавите членки по линия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ L 97, 13.4.2016 г., стр. 1).

10.4. Суми, събрани след приключването

Ако държавата членка установи нередности след приключването във връзка с разходите, включени в отчетите, сумите, събрани след приключването, трябва да бъдат възстановени в бюджета на Съюза. Всички неправомерни суми може да бъдат заменени със завишени разходи (ако има такива).

11. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО

11.1. Срок за предоставяне на документите за приключването

Документите за приключването трябва да бъдат предоставени до 15 февруари 2025 г. ⁽³⁸⁾ (с изключение на последния годишен доклад за изпълнението на ЕФМДР, който трябва да бъде предоставен до 31 май 2024 г. ⁽³⁹⁾). Този срок може да бъде удължен от Комисията до 1 март 2025 г. по искане на съответната държава членка в съответствие с член 63, параграф 7 от Финансовия регламент.

Частта от бюджетните задължения, която все още не е приключена на 31 декември 2023 г., ще бъде автоматично отменена от Комисията, ако някой от документите за приключването не е бил предоставен на Комисията до 15 февруари 2025 г. (или до 1 март 2025 г., ако срокът е удължен от Комисията) ⁽⁴⁰⁾. В такъв случай приключването на програмата ще бъде извършено въз основа на наличната информация.

Ако някой от документите за приключването не е представен, това може да е индикация за сериозен недостатък в системата за управление и контрол на програмата, което излага на риск финансовото участие на Съюза, което вече е платено за програмата. В такива случаи Комисията може да реши да наложи финансова корекция.

11.2. Промяна на документите за приключването след крайния срок за подаването им

Държавите членки не могат да променят нито един от документите за приключването след крайния срок за подаването им, освен когато Комисията поиска промяна или в случай на техническа грешка.

11.3. Наличност на документи

В съответствие с член 140, параграф 1 от Регламента за общоприложимите разпоредби периодът на съхранение на наличните документи може да бъде прекъснат в случай на съдебно производство или по надлежно обосновано искане на Комисията.

Ако държавата членка избере дадена операция да се изпълнява поетапно в рамките на два програмни периода (както е посочено в раздел 6 от настоящите насоки), Комисията ще отправи искане за прекъсване на периода на съхранение на документите за първия етап на тази операция до началото на периода на съхранение за втория етап на операцията, в съответствие с член 140, параграф 1, четвърта алинея от Регламента за общоприложимите разпоредби.

Ако държавата членка избере да използва допълнителното време, предоставено от Комисията, за да завърши физически или да изпълни изцяло неактивната операция и да гарантира, че тя допринася за постигането на целите на съответните приоритети (съгласно раздел 7 от настоящите насоки), Комисията ще отправи искане, в съответствие с член 140, параграф 1, четвърта алинея, за прекъсване на периода на съхранение на документите за тази операция, докато Комисията не бъде уведомена, че операцията е активна, т.е. че е физически завършена или изцяло изпълнена и е допринесла за постигането на целите на съответните приоритети.

Прекъсването е обосновано от факта, че общата допустимост и активност на цялата операция (двамата етапа) могат да бъдат проверени или одитирани от службите на Комисията или от Европейската сметна палата едва след нейното приключване.

⁽³⁸⁾ Член 138 и член 141, параграф 1 от Регламента за общоприложимите разпоредби, и член 63, параграф 5 от Финансовия регламент.

⁽³⁹⁾ Член 114, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 508/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2328/2003, (ЕО) № 861/2006, (ЕО) № 1198/2006 и (ЕО) № 791/2007 на Съвета и Регламент (ЕС) № 1255/2011 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 149, 20.5.2014 г., стр. 1).

⁽⁴⁰⁾ Член 136, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

12. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО

12.1. Окончателен доклад за изпълнението

Окончателният доклад за изпълнението на програмите, подкрепени от ЕФРР, ЕСФ и Кохезионния фонд, трябва да включва информацията, описана в член 50, параграфи 2 и 5 (за цел „Инвестиции за растеж и работни места“ и за цел „Европейско териториално сътрудничество“) и в член 111, параграф 3 от Регламента за общоприложимите разпоредби (за цел „Инвестиции за растеж и работни места“).

Структурата на окончателния доклад за изпълнението е посочена в приложение V (цел „Инвестиции за растеж и работни места“) и в приложение X (цел „Европейско териториално сътрудничество“) към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията.

В допълнение окончателният доклад за изпълнението следва да включва и:

- списък на всички поетапни операции с размера на допустимите разходи за първия етап, направени през програмния период 2014—2020 г., съгласно раздел 6 от настоящите насоки. Този списък следва да бъде изготвен съгласно образца в приложение I към настоящите насоки;
- списък на всички неактивни операции съгласно раздел 7 от настоящите насоки. Този списък следва да бъде изготвен съгласно образца в приложение II към настоящите насоки;
- списък на всички операции, засегнати от текущи национални разследвания или спрени поради съдебно производство или административно обжалване със суспензивно действие съгласно раздел 8 от настоящите насоки. Този списък следва да бъде изготвен съгласно образца в приложение III към настоящите насоки.

Не се изисква окончателен доклад за изпълнението за програмите, подкрепени от ЕФМДР. Вместо това последният годишен доклад за изпълнението (който следва да включва таблиците в приложения I, II и III към настоящите насоки, когато е приложимо) трябва да бъде представен до 31 май 2024 г. и да включва информацията, описана в член 50, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби и в член 114 от Регламент (ЕС) № 508/2014. Структурата на този годишен доклад за изпълнението е посочена в приложението към Регламент за изпълнение (ЕС) № 1362/2014 на Комисията.

12.1.1. Отчитане на големи проекти

С включването на голям проект в окончателния доклад за изпълнението (таблица 12 от приложение V към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията) държавата членка потвърждава, че големият проект е физически завършен или напълно изпълнен и допринася за постигането на целите на съответните приоритети. Големи проекти, които не са активни или които се изпълняват поетапно, следва да бъдат отчетени в съответствие с раздели 6 и 7 от настоящите насоки ⁽⁴¹⁾.

В колона „Забележки“ в таблица 12 държавите членки следва да посочат дали големият проект е изпълнен в съответствие с представената или нотифицираната на Комисията документация съгласно член 102 или член 103 от Регламента за общоприложимите разпоредби, въз основа на която е взето решението на Комисията, с което под формата на решение или мълчаливо съгласие се одобрява финансовото участие в проекта. Държавите членки следва да опишат и обяснят всяко отклонение в изпълнението на големия проект спрямо посоченото в гореспоменатата документация.

Комисията ще оцени съответствието на изпълнения голям проект с представената или нотифицираната документация (и с решението на Комисията, с което се одобрява финансовото участие, когато е приложимо). В този процес Комисията ще вземе предвид причините за всяко несъответствие на изпълнения голям проект с документацията, подкрепяща одобрението на Комисията, както и последиците от несъответствието, и може да наложи финансова корекция.

12.1.2. Приетане и крайни срокове

Комисията ще разгледа окончателния доклад за изпълнението и ще информира държавата членка за своите забележки в срок от пет месеца от датата на получаването на окончателния доклад ⁽⁴²⁾. Ако Комисията не представи забележки в рамките на тези срокове, докладът се смята за приет.

⁽⁴¹⁾ Големите проекти нямат отношение към програмите, подкрепяни от ЕФМДР.

⁽⁴²⁾ Член 50, параграф 7 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

Държавите членки ще разполагат с два месеца, за да отговорят на забележките на Комисията по окончателния доклад за изпълнението. По искане на държава членка Комисията може да удължи този срок с още два месеца. Окончателният доклад за изпълнението ще бъде приет, ако Комисията няма забележки или ако всички забележки на Комисията са били разгледани по подходящ начин.

12.2. **Отчети**

Както за всички останали счетоводни години, отчетите за последната счетоводна година трябва да включват информацията, описана в член 137, параграф 1 от Регламента за общоприложимите разпоредби. Структурата на отчетите е посочена в приложение VII към Регламент за изпълнение (ЕС) № 1011/2014 на Комисията. Те трябва да бъдат изготвени, като се вземат предвид специфичните изисквания за последната счетоводна година (вж. по-специално раздел 10 по-горе).

12.2.1. *Разглеждане и приемане*

Разглеждането и приемането на отчетите за последната счетоводна година се извършва по същите правила, които са установени за разглеждането и приемането на отчетите за всяка друга счетоводна година.

Комисията ще изпълни процедурите по разглеждане и приемане на отчетите за последната счетоводна година и до 31 май 2025 г. ще информира държавата членка дали приема отчетите за пълни, точни и верни ⁽⁴³⁾.

12.3. **Декларация за управлението и годишно обобщение**

Структурата на декларацията за управлението за последната счетоводна година, както и за всяка друга счетоводна година, е посочена в приложение VI към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията.

12.4. **Одитно становище и контролен доклад**

Структурата на одитното становище за последната счетоводна година, както и за всяка друга счетоводна година, е посочена в приложение VIII към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията.

Структурата на контролния доклад за последната счетоводна година, както и за всяка друга счетоводна година, е посочена в приложение IX към Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/207 на Комисията.

Когато за повече от една програма се прилага обща система за управление и контрол, държавата членка може да избере да предостави необходимата информация в един контролен доклад, обхващащ всички съответни програми.

Контролният доклад за последната счетоводна година следва да включва също така:

- информация относно одитни констатации, работата по които не е приключила, произтичащи от одитите, извършени от службите на Комисията или от Европейската сметна палата, която следва да бъде представена в раздел 8 „Друга информация“ на контролния доклад;
- увереност относно законосъобразността и редовността на разходите по финансовите инструменти (членове 41 и 42 от Регламента за общоприложимите разпоредби);
- увереност относно надеждността на данните, свързани с показателите;
- увереност, че сумата на публичните разходи, изплатена на бенефициерите, е най-малко равна на приноса от фондовете и от ЕФМДР, изплатен от Комисията на държавата членка (член 129 от Регламента за общоприложимите разпоредби).

12.4.1. *Финансови инструменти*

Във връзка с финансовите инструменти одитните органи на програмите следва да получат увереност, че окончателните суми, декларирани при приключването, са допустими. Тази информация следва да бъде предоставена в раздел 9 „Общо ниво на увереност“ на контролния доклад, и ако е уместно — в други раздели на доклада (по-специално в раздели 4 „Одити на системите“ и 5 „Одити на операциите“).

⁽⁴³⁾ Член 139 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

По отношение на финансовите инструменти, за които се прилагат поетапни заявления за междинни плащания (траншове за авансови плащания) ⁽⁴⁴⁾, допустимостта на разходите, свързани с последния транш, както и до 15 % от сумите, включени в предишните траншове, може да не е обхваната от предишни одити на операциите. Одитните органи на програмите следва да получат увереност за законосъобразността и редовността на тези разходи преди представянето на отчетите за последната отчетна година. Не е необходимо обаче крайният получател да е завършил изпълнението на инвестиция, подкрепена от финансовия инструмент, до подаването на документите за приключването. Одитните органи на програмите следва да докладват как са получили тази увереност и да потвърдят пред Комисията допустимостта на общите разходи на финансовите инструменти в съответствие с член 42 от Регламента за общоприложимите разпоредби в контролния доклад за последната счетоводна година.

По отношение на финансовите инструменти при приключването се препоръчва одитният орган на програмата да обхване останалата част от допустимите разходи, които не са били обхванати по-рано по време на одитите на операциите. Не е необходимо всички финансови инструменти да бъдат одитирани при приключването, но нито един финансов инструмент не следва да бъде изключен от случайния подбор. Освен това одитните органи на програмите може да решат да групират избраните финансови инструменти за целите на своите одити, като се има предвид, че получените резултати ще бъдат приложими за всички финансови инструменти в рамките на групата.

Одитните органи на програмите следва да извършат одит на статистическа извадка от инвестициите и от разходите и таксите за управление, и може да третират тези разходи като допълнителен период на формиране на извадка, за да използват резултатите от извършените преди това одити ⁽⁴⁵⁾.

12.4.2. Надеждност на данните

Одитните органи на програмите следва да направят заключение в контролния доклад за последната счетоводна година относно надеждността на данните, свързани с показателите, включително заключение относно оценката на ключово изискване 6 „Надеждна система за събиране, записване и съхранение на данни за целите на мониторинга, оценяването, финансовото управление, проверките и одитите, включваща връзки с електронните системи за обмен на данни с бенефициерите“, посочено в таблица 1 от приложение IV към Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията. Тази оценка на ключово изискване 6 следва да включва потвърждение, че обобщените данни, докладвани на Комисията, са верни.

12.4.3. Публични разходи, изплатени на бенефициерите

Сертифициращият орган следва да гарантира, че при изчисленията за окончателните отчети е спазено изискването на член 129 от Регламента за общоприложимите разпоредби. Националният одитен орган следва да включи този аспект в своя одит на отчетите за последната счетоводна година и да докладва за получената увереност в глава 6 от окончателния контролен доклад.

13. ПЛАЩАНЕ НА ОКОНЧАТЕЛНОТО САЛДО

Окончателното салдо се изплаща не по-късно от три месеца след датата на приемането на отчетите за последната счетоводна година или един месец след датата на приемане на окончателния доклад за изпълнението, в зависимост от това коя дата е по-късна ⁽⁴⁶⁾.

Това не засяга правомощието на Комисията да прекъсне крайния срок за изплащане на окончателното салдо или да спре това плащане.

14. ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТТА И РЕДОВНОСТТА

Въпроси относно законосъобразността и редовността на свързаните с разходите операции в приетите отчети може да бъдат повдигнати от Комисията след плащането на окончателното салдо и приключването на програмата.

Приключването на програмата не засяга правото на Комисията да налага финансови корекции в съответствие с членове 85, 144 и 145 от Регламента за общоприложимите разпоредби, а в случая на ЕФМДР — с член 105 от Регламент (ЕС) № 508/2014.

⁽⁴⁴⁾ Член 41 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

⁽⁴⁵⁾ По отношение на финансовите инструменти, създадени съгласно член 38, параграф 1, букви а) и в) от Регламента за общоприложимите разпоредби, и на финансовите инструменти, създадени съгласно буква б) от същия член, прилагани от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) или друга международна финансова институция, разходите и таксите за управление, начислявани от ЕИБ/Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) или от друга международна финансова институция, се одитират от външните одитори на ЕИБ/ЕИФ. Освен това всички разходи и такси за управление, начислявани от финансовите посредници, избрани на национално равнище от ЕИФ за заеми и капиталови инструменти, се проверяват от външните одитори на ЕИБ/ЕИФ.

⁽⁴⁶⁾ Член 141, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби.

СПИСЪК НА НЕАКТИВНИ ОПЕРАЦИИ

(да се приложи към окончателния доклад за изпълнението ⁽¹⁾)

НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОГРАМАТА						
НОМЕР ПО ССИ						
ПРИОРИТЕТ/ФОНД/ КАТЕГОРИЯ РЕГИОН	РЕФЕРЕНТЕН НОМЕР НА ОПЕРАЦИЯТА	НАИМЕНОВАНИЕ НА ОПЕРАЦИЯТА	НАИМЕНОВАНИЕ НА БЕНЕФИЦИЕРА/ ПОЛУЧАТЕЛЯ	ОБЩО РАЗХОДИ ЗА ОПЕРАЦИЯТА (в евро)	ОБЩО СЕРТИФИЦИРАНИ РАЗХОДИ (в евро)	ПУБЛИЧЕН ПРИНОС (в евро)

⁽¹⁾ За ЕФМДР — да се приложи към последния годишен доклад за изпълнението.

СПИСЪК НА ОПЕРАЦИИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ НАЦИОНАЛНИ РАЗСЛЕДВАНИЯ/ СПРЕНИ ПОРАДИ СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ИЛИ АДМИНИСТРАТИВНО ОБЖАЛВАНЕ СЪС СУСПЕНЗИВНО ДЕЙСТВИЕ

(да се приложи към окончателния доклад за изпълнението ⁽¹⁾)

НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОГРАМАТА							
НОМЕР ПО ССИ							
ПРИОРИТЕТ/ФОНД/ КАТЕГОРИЯ РЕГИОН	РЕФЕРЕНТЕН НОМЕР НА ОПЕРАЦИЯТА	НАИМЕНОВАНИЕ НА ОПЕРАЦИЯТА	НАИМЕНОВАНИЕ НА БЕНЕФИЦИЕРА/ ПОЛУЧАТЕЛЯ	ОБЩО ЗАСЕГНАТИ СЕРТИФИЦИРАНИ РАЗХОДИ (в евро)	ЗАСЕГНАТ ПУБЛИЧЕН ПРИНОС (в евро)	ОПЕРАЦИИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ НАЦИОНАЛНИ РАЗСЛЕДВАНИЯ (*)	ОПЕРАЦИИ, СПРЕНИ ПО СИЛАТА НА СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ИЛИ НА АДМИНИСТРАТИВНО ОБЖАЛВАНЕ СЪС СУСПЕНЗИВНО ДЕЙСТВИЕ (*)

(*) *отбелязва се с X в съответната колона

⁽¹⁾ За ЕФМДР — да се приложи към последния годишен доклад за изпълнението.

ПРИМЕР ЗА ИЗЧИСЛЕНИЕ НА КРАЙНО САЛДО ПО ПРОГРАМА

Финансов план								Декларация за разходите (всички минали счетоводни години)			Декларация за разходите (последна счетоводна година)			Общ размер на платеното през последните години и изчислен принос на фонда за последната година	Изчисляване на равнище приоритетна ос (за всички години, включително последната)		Изчисляване на равнище програма		Декларация за разходите за всички години	
Приоритет	Общо допустими	ЕС (принос на фонда)	Национално участие	Национално публично участие	Национално частно участие (*)	Публично /общо	Процент съфинансиране	Общо разходи	Публичен принос	Платени през всички минали счетоводни години	Общо разходи	Публичен принос	Изчисляване на приноса на фонда (1)		Горна граница на гъвкавост	Сума, задържана на равнище приоритет (2)	Горна граница на публичния принос (3)	Горна граница на сумата, задържана на равнище приоритет, и на приноса на фонда (4)	Общо	Публичен принос
	A = B + (z)	B	(z) = (x) + (y)	(x)	(y)	P / T	C=B/A	D1	E1	F=C*D1 или C*E1	D	E	F=C*D или C*E	M=P+F	N=B+B*10 %	J=min(M,N)	K=(E+E1)	L=min(J, общо B по категория регион)	D+D1	E+E1
Приоритет 1	95.000	81.000	14.000	14.000	0	P	85%	70.000	70.000	59.684	30.000	30.000	25.579	85.263	89.100	85.263	100.000	85.263	100.000	100.000
Приоритет 2	60.000	45.000	15.000	15.000	0	P	75%	34.000	34.000	25.500	20.000	20.000	15.000	40.500	49.500	40.500	54.000	40.500	54.000	54.000
Приоритет 3	61.000	52.000	9.000	9.000	0	P	85%	44.000	44.000	37.508	20.000	20.000	17.049	54.557	57.200	54.557	64.000	54.557	64.000	64.000
По-слабо разв.	216.000	178.000	38.000	38.000	0			148.000	148.000	122.692	70.000	70.000	57.628	180.321	195.800	180.321	218.000	178.000	218.000	218.000
Приоритет 4	800	600	200	150	50	T	75%	500	400	375	220	180	165	540	660	540	580	540	720	580
Приоритет 5	7.000	6.000	1.000	800	200	T	86%	6.500	5.500	5.571	1.500	700	1.286	6.857	6.600	6.600	6.200	6.600	8.000	6.200
Приоритет 6	27.000	20.000	7.000	5.000	2.000	T	74%	20.000	17.000	14.815	4.000	2.200	2.963	17.778	22.000	17.778	19.200	17.778	24.000	19.200
Преход	34.800	26.600	8.200	5.950	2.250			27.000	22.900	20.761	5.720	3.080	4.414	25.175	29.260	24.918	25.980	24.918	32.720	25.980
Програма	250.800	204.600	46.200	43.950	2.250			175.000	170.900		75.720	73.080			Окончателен резултат на равнище програма		202.918		250.720	243.980

(*) Попълва се само когато приоритетните оси са изразени в общи разходи

(1) Сумата, получена от прилагането на процента на съфинансиране, установен съгласно последния действащ финансов план, към декларираните допустими разходи

(2) Горна граница на максималния размер на помощта от фондовете, както е посочено в решението на Комисията, с което се одобрява оперативната програма, увеличена с 10 %

(3) Горна граница на публичния принос, деклариран само на ниво програма

(4) Горна граница на максималния размер на помощта от всеки фонд за оперативната програма, както е посочено в решението на Комисията, с което се одобрява оперативната програма